MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro

Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Kun lakeja laaditaan, ja sehän on eduskunnan tehtävä, olisi yhtä lailla kansanedustajien tehtävä seurata, mitä laki saa käytännössä aikaan. **MATTI HEIKURA KALEVASSA**

Byrokratiatalkoilla lisää kilpailukykyä

Yritysjohtajat ja poliitikot tuskailevat Suomen heikosta kilpailukyvystä. Parannusta tilanteeseen on haettu muun muassa pitkällä, erittäin maltillisella tulosopimuksella. Siitä huolimatta uutiset lomautuksista ja irtisanomisista ovat lähes päivittäisiä.

Talouden taantuma näkyy myös investointien vähäisyytenä. Ilman investointeja on turha odottaa talouden suunnan kääntymistä.

Yksi kilpailukykyyn vahvasti vaikuttava asia on hallinnon koko ja erityisesti sen toimivuus. Tässä suhteessa Suomella on todella paljon tehostamisen varaa.

Elinkeinoelämän keskusliiton EK:n tilaaman selvityksen mukaan ympäristöluvan saaminen kestää Suomessa selvästi kauemmin kuin monissa muissa Euroopan maissa (MT 12.11.). Selvityksessä vertailtiin ympäristölupajärjestelmiä Suomessa, Ruotsissa, Hollannissa, Saksassa, Ranskassa, Britanniassa ja Virossa.

Professori Ari Ekroosin ja erityisasiantuntija Matias Warstan tekemän selvityksen mukaan Suomen ympäristölupaprosessi oli Ruotsia lukuun ottamatta selkeästi pidempi kuin muissa vertailumaissa. Suomessa luvan saaminen kestää keskimäärin 16 kuukautta. Saksassa lupa tulee 3–7 kuukaudessa ja Britanniassa 2–4 kuukaudessa.

Kun muissa maissa on pyritty lyhentämään lupaprosessin kestoaikaa, niin meillä on luvan käsittelyaika viidessä vuodessa pidentynyt kahdella kuukaudella.

Pitkä lupaprosessi ei ole ainoa ero vertailumaiden välillä. Eroa on myös siinä, mihin ympäristölupa tarvitaan. Suomessa lupa tarvitaan 20 500 laitokselta. Ruotsissa luvanvaraisia laitoksia on 5 000 ja niiden määrä on tarkoitus laskea 2 150:een. Ei ole mikään ihme, että luvan saaminen kestää, kun Suomessa on luvanvaraisia tuotantolaitoksia väkilukuun suhteutettuna 3–7 kertaa enemmän kuin verrokkimaissa.

Suomessa luvanvaraisista kohteista suurin osa on eläinsuojia ja kalankasvatuslaitoksia. Esimerkiksi Ruotsissa ei tarvitse edes ilmoittaa osaa sellaisista eläinsuojista joihin meillä tarvitaan lupa.

Kalankasvatuksessa meillä pitää olla ympäristölupa, jos laitoksessa käytetään 2 000 kiloa kuivarehua. Ruotsissa raja on 40 000 kiloa.

UPM selvitti omien tehtaittensa ympäristölupien käsittelyaikoja Suomessa, Saksassa ja Britanniassa. Tulokset olivat samanlaiset kuin EK:n tilaamassa selvityksessä. Pisimmillään luvan saanti on kestänyt Suomessa viisi vuotta ja prosessi on edelleen kesken.

Eduskunnan pitää huolehtia siitä, että hallinto toimii tehokkaasti.

Meillä on usein tapana syyttää EU:ta varsinkin maatalouteen liittyvästä byrokratiasta. Selvitykset osoittavat, että kyllä sitä osataan itsekin byrokratiaa rakentaa. Selitykseksi ei kelpaa, että muualla myönnetään lupa heppoisemmin perustein. Asiantuntijoiden mukaan niin ei ole. Kysymys on siitä, että muualla homma osataan paremmin.

Yritysten mukaan lupahallinnon rattaissa on tällä hetkellä potentiaalisia investointeja 3,6 miljardin euron edestä. Erityisesti nykyisessä taloustilanteessa meillä ei luulisi olevan varaa viivyttää investointeja.

Byrokratian purkaminen näyttää olevan huomattavasti vaikeampaa kuin sen rakentaminen. Hallitus päätti viime vuonna karsia kuntien tehtäviä ja velvollisuuksia miljardilla eurolla. Valtiovarainministeriö pyysi muilta ministeriöiltä esityksiä siitä, miten tähän päästään. Elokuuhun mennessä ministeriöt olivat saaneet kasaan 350 miljoonan euron edestä karsittavaa.

Vastuu byrokratian hitaudesta ja jatkuvasta paisumisesta on hallituksella ja eduskunnalla. Pitäisikö säätää tehokkaimpien maiden tapaan lakiin perustuva lupien enimmäiskäsittelyaika?

Lupahallinnon rattaissa on 3,6 miljardin euron investoinnit.

Huonoja uutisia

Eilen oli Suomen taloudessa jälleen huonojen uutisten päivä. Metsäjätti UPM ilmoitti sulkevansa yhteensä neljä paperikonetta, joista kaksi sijaitsee Suomessa. Lahtauspäätös tuli yhdelle koneelle Lappeenrannassa ja yhdelle Jämsänkoskella. Suomesta katoaa lähes kolme sataa työpaikkaa.

Vakuutusyhtiö If ilmoitti puolestaan aloittavansa yt-neuvottelut, jotka koskevat yli kolmea sataa työtekijää.

Irtisanomiset, sulkemiset ja yt-neuvottelut ovat tulleet lähes maan tavaksi. Monissa tapauksissa niille ei ole vaihtoehtoa. Sekä UPM:n että Ifin kohdalla kuitenkin kysymys on yrityksistä, jotka ovat hyvin kannattavia ja kovia osinkokoneita.

Paperimarkkinoilla on edelleen ylikapasiteettia ja UPM:n päätöksiä perustellaankin sopeutumisella markkinoihin. UPM kuuluu yhtiöihin, joka etsii uusia tuotantosektoreita ja myös investoi. Silti tuotannon lopettamiset ovat aina kovia päätöksiä, joiden yhteydessä pitää kysyä myös yhtiöiden yhteiskuntavastuuta.

Suomen talouden tilanne on hyvin vakava. Jokainen menetetty työpaikka näkyy työttömyystilastoissa, jotka ovat jo nyt riittävän pelottavat. Ajatus siitä, että suuryhtiöillä ei olisi vastuuta työllisyydestä vaan pelkästään osingonmaksusta, ei ole tätä päivää. Heikkenevä työllisyys vaikuttaa myös yhtiöiden omaan tulevaisuuteen.

Suuryhtiöiden johtajien kannattaa arvioida kriittisesti myös omia toimiaan. Hyvä työnantaja pyrkii aina ratkaisuihin, jotka ovat myös kansantalouden etujen mukaisia. Mitä suurempi firma, sitä suurempi on yhteiskuntavastuu.

Edellinen hallitus alensi yhtiöveroa lähes viidenneksellä ja tällä piti vauhdittaa investointeja. Keino tuntuu olleen täysin tehoton.

VIERASYLIÖ

Lypsyllä Brysselissä

Venäjä kielsi useiden EU:sta peräisin olevien maatalostuotteiden tuonnin elokuun 7. päivänä.

Kaikille oli selvää, että kiellon vaikutukset Suomen elintarvikesektoriin olisivat suuret. Maitosektori menettäisi eniten, mutta myös muille aloille tulisi vaikeuksia.

Saman päivän iltana pohdimme ministeriössä, mitä voimme tehdä auttaaksemme eniten kärsiviä tuottajia. Oli selvää, että tarvittaisiin sekä kotimaisia että EU-tason toimia.

Ensin piti kuitenkin saada faktat kuntoon siitä, paljonko Suomi kärsii ja miten muille EU-maille käy. Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus (MTT) teki yhdessä Pellervon taloustutkimus PTT:n kanssa analyysin, josta selvisi, että Suomi ja Baltian maat erottuivat omana kokonaisuutenaan erityisesti maidon viennin osalta.

Suomen maitotuotteiden viennin arvo Venäjälle oli viime vuonna noin 250 miljoonaa euroa. Vienti vastaa huomattavaa osaa Suomen tuotannosta, ja voin ja juustojen markkina muuttui oleellisesti.

Uusia markkinoita suoraan kuluttajille tarkoitetuille vientituotteille ei ole nopeasti löydettävissä, vaan maito on jalostettava voiksi ja maitojauheeksi. Näistä bulkkituotteista saadaan maidolle selvästi huonompi kate kuin Venäjälle viedyistä tuotteista. Vuositason tappioiksi arvioitiin 50–100 miljoonaa euroa. Tämä analyysi toimitettiin välittömästi komissiolle.

Tukea ja uusia markkinoita

Kotimaan toimista keskeisimmäksi todettiin lisämäärärahan saaminen eniten kärsivien sektorien tukemiseen. Hallitus esittikin vuoden 2014 toisessa lisätalousarviossa 20 miljoonan euron kertaluonteista lisämäärärahaa ensisijaisesti maidontuotannon tukemiseen. Eduskunta vahvisti lisämäärärahan 15.10.

Nopeimmin saatiin käyntiin lisätuen maksatus pohjoisen tuen alueella, ensimmäisten maksujen piti olla maidontuottajien tileillä 13. marraskuuta. Maidon pohjoisen lisätuen kokonaismäärä vuonna 2014 on runsaat kuusi miljoonaa euroa. Pohjoisen alueen lisätuen jatko ensi vuodelle katsotaan erikseen.

Etelä-Suomeen on EU-komissiolta jo haettu maksuvaltuutta tukea maidontuotantoa vastaavalla tavalla viidellä miljoonalla eurolla. Komissiolta odotetaan päätöstä vielä tämän vuoden aikana nopeutetussa aikataulussa.

Lisätuen yksityiskohdista, tukitasosta ja määrärahan mitoituksesta säädetään tarkemmin sen jälkeen, kun komissio on hyväksynyt tuen käytön. Muiden sektorien tukemisesta jatketaan keskusteluja tuottajajärjestöjen kanssa tukineuvotteluissa.

EU-tason korvausten haku vaatii maratoonarin sitkeyttä.

Toisena kotimaisena toimena päätettiin tehostaa elintarvikkeiden vienninedistämistä. Vuoden 2015 talousarvioon sovittiin 1,3 miljoonaa euroa erilliselle elintarvikkeiden viennin edistämiselle. Lisäksi yhteydenpitoa Kiinan suuntaan lisättiin, jotta markkinat siellä saataisiin auki suomalaiselle sianlihalle ja maitojauheille.

Kävin itse Kiinassa ja uskon, että meillä on hyvät mahdollisuudet lisätä vientiä Kiinaan, intressit kaupan lisäämiseen ovat molemminpuolisia. Tämä työ jatkuu ensi viikolla, kun Kiinan varapääministeri vierailee Suomessa suuren yritysdelegaation kanssa.

Komission linjaus mutkisti tilannetta

Oli myös tärkeää saada EU ryhtymään toimiin markkinoiden vakauttamiseksi ja tuottajien auttamiseksi.

Olemme työskennelleet yhdessä Baltian maiden kanssa komission, EU-parlamentin ja muiden jäsenmaiden vakuuttamiseksi erityisten toimenpiteiden tarpeesta tuontikiellosta eniten kärsiville maille. Viestiä on viety kaikin keinoin ja kaikilla tasoilla koko hallituksen ja virkamiesten voimin.

Viesti on ollut kaikilla sama. Venäjän tuontikielto on seurausta yhteisistä EU-tason päätöksistä. Sen vaikutusten lieventämiseen tarvitaan EU:n yhteisiä toimia jo yksin EU:n uskottavuuden vuoksi.

Lokakuun alkupuolella oltiin jopa tilanteessa, jossa komissiossa oli valmisteilla hyvä malli tuontikiellosta eniten kärsineiden maiden tukemiseksi maitosektorilla. Lokakuun neuvostossa 13.10. kohdennetuille toimenpiteille Suomen ja Baltian maiden maidontuottajille saatiin poliittinen tuki.

Komission kollegion 15. lokakuuta tekemä linjaus vuoden 2015 budjettiin liittyen kuitenkin monimutkaisti tilannetta, koska siinä huomattava summa, noin 450 miljoonaa euroa, ehdotettiin siirrettäväksi pois maatalouspääluokasta muihin menoihin. Sen seurauksena uudet ja myös jo tehdyt kriisitoimet jouduttaisiin kattamaan niin sanotusta kriisivarauksesta.

Tällä hetkellä näyttää kuitenkin siltä, että tämä linjaus ei mene läpi jäsenmaissa tai EU:n parlamentissa. Tilanteen selviäminen ottaa oman aikansa, mutta marraskuun lopulla viimeistään tiedetään kriisitoimien rahoituspohja.

Meillä Suomessa on vielä todistustaakka hintojen huomattavasta alenemisesta.

Neuvottelut jatkuvat

Valio alensi tuottajahintaa syyskuusta alkaen, mikä näkyi virallisissa tilastoissa vasta lokakuun lopussa. Osuuskunnat ovat pehmentäneet markkinavaikutusta ja hinnanalennus tilatasolla on suhteessa lievempi Suomessa kuin Baltian maissa, joissa maidon tuottajahinta välittyy suoraan markkinoilta.

Myös käytössä oleva kausihinnoittelu sotkee kokonaiskuvaa, samoin kuin tapa, jolla niin sanottu jälkitili tilastoidaan.

Jatkan neuvotteluja komission kanssa. Tapasin uuden maatalouskomissaarin 10.11. yhdessä Baltian maiden ministereiden kanssa. Hän oli hyvin tietoinen ongelmasta, mutta pyysi Suomea vielä toimittamaan lisämateriaalia hinnanmuodostumisesta osuuskuntapohjaisessa järjestelmässä sekä tulonmenetyksistä.

EU-tason korvausten haku vaatii maratoonarin sitkeyttä. Päivä toisensa jälkeen pitää yrittää viedä asiaa eteenpäin. Välillä on alamäkiä ja ylämäkiä. Matkalla myös tapahtuu kaikkea yllättävää, johon pitää yrittää varautua; vähän niin kuin maatalouselinkeinossakin.

En aio kuitenkaan luovuttaa, vaan lähden Brysseliin vaikka iltalypsylle!

PETTERI ORPO
Kirjoittaja on maa- ja metsätalousministeri (kok.).

PÄIVÄN KUVA

ANTERO YLITALO

Lestijoki levisi pelloille

Viime päivien kovat sateet ovat nostattaneet Lestijoen veden pelloille Toholammilla. Kuva Papuan kohdalta. Taustalla näkyy Toholammin kirkko.

KOLUMNI: LIISA YLI-KETOLA

Luovuus kukoistaa maalla

Maaseudun Tulevaisuuden toimittaja saa usein kuulla kommentointia perinteikkään lehden nimestä. Tavallisimmin kysellään, onko maaseudulla tulevaisuutta. Ja mediassahan se tietenkin parhaiten tiedetään, vai tiedetäänkö?

Kerran eläintarhan kanahäkkien äärellä tapasin naisen, joka puuskahti, että eikö se lehti voisi olla Maaseudun Menneisyys. Jäin melkein sanattomaksi.

Hän kertoi, ettei heidän tilalleen ollut löytynyt jatkajaa, ja kylä tuntui hiljentyneen aiemmista vuosista. Lapsiakin oli enää kourallinen, kun ennen heitä kirmasi talosta taloon.

Äskettäin seisoin säkkipimeässä keskellä savolaismaaseudun ydintä. Hymyssä suin kuuntelin, kun kuvaaja pääsi vuorostaan selvittämään teatteriyleisöksi saapuneille ihmisille maaseudun tulevaisuusnäköaloja.

”Sinähän se sitten oletkin oikea ihminen vastaamaan, onko maaseudulla tulevaisuutta”, kommentoitiin kuvaajalle, ja tämä vastasi parhaansa mukaan, että eikö juuri silläkin hetkellä maaseudun tulevaisuudelta tuntunut.

”Olemmehan me kaikki parhaillaan maalla.”

Maalaisena ja itäsuomalaisten maalaisten keskellä asuvana olen jo vakuuttunut, ettei maaseutu mihinkään kuole tai katoa.

liisa.yli-ketola@maaseuduntulevaisuus.fi

Myöhemmin samana iltana pieksämäkeläisen Häkkilän tilan historiaan pureutuneen, kerrassaan onnistuneen näytelmän jälkeen oli helppo vakuuttua siitä, että maaseudulla todella on tulevaisuutta.

Nuoret tilalliset olivat yhdessä konkarisukupolven kanssa kehittäneet matkailuelinkeinoa, maaseudun eläväisyyttä ja lisänneet kulttuuritarjontaa siellä, missä teatterinäytöksiin ei ole totuttu.

Tilastoissa suomalaisten maatilojen lukumäärä laskee ja viljelijöiden keskiikä nousee. Uutisissa kyläkouluja lakkautetaan ja poliitikkojen päätökset suosivat ahtaasti asumista kaupungeissa.

Kerta toisensa jälkeen tapaan kuitenkin maaseudulla kekseliäitä, toimeliaita ja onnellisia ihmisiä. Vastavirtaan kannattaa uida.

Odotan innolla, millaista maaseutukuvaa Kansallisteatterissa pian kantaesitettävä Maaseudun tulevaisuus -näytelmä piirtää. Ennakkomainoksen mukaan kokkolalaisten Klemolan sisarusten teksti kertoo ”ihmisen kaipuusta jonkin häntä itseään suuremman yhteyteen”.

Maalaisena ja itäsuomalaisten maalaisten keskellä asuvana olen jo vakuuttunut, ettei maaseutu mihinkään kuole tai katoa.

Elämäntavat korkeintaan muuttavat muotoaan. Siinä missä lypsäjiä on entistä vähemmän, maalaismuusikkojen ja mediataitureiden määrä kasvaa.

Jatkossakin riittää soittajia, jotka haluavat sisustaa treenikämppänsä entiseen navettaan tai kyläkouluun. Kuvataiteen tekijän unelma on pystyttää telineensä edullisiin tiloihin, jotka joltain muulta vapautuvat.

Ennustajaeukkona sanoisin, että etenkin luovuus jää, palaa ja siirtyy entistä enemmän maaseudulle.

Töitä maalla on totuttu tekemään. Käsityö- ja taidealat sopivat niille, jotka tykkäävät tekemisestä itsestään. Kaikki haastattelemani ihmiset sanovat aina, etteivät he vaihtaisi elämäntapaansa, työtään tai harrastuksiaan rahaan.

Rahaa ratkaisevampaa maalla on vapaus. Ja tila tehdä juuri sitä, mitä haluaa tehdä.

Kunpa vielä entistä useampi uskaltaisi unohtaa ”mitä ne naapuritkin nyt sanovat” -asenteen ja toteuttaa hullujakin projekteja, jos ne hyvältä tuntuvat.

LEHTIKATSAUS

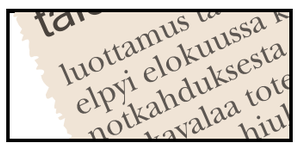

Puolustuskyky on turvattava

Ruotuväki-lehden mukaan puolustuskysymykset nousevat eduskuntavaalien teemaksi. *”Seuraava hallitus joutuu nimittäin isojen päätösten eteen, kun suunnitellaan puolustusvoimien suoristuskykyjen tulevaisuutta.”*

”Puolustusvoimien materiaalihankintabudjetti ei vuosikymmeniin ole ollut niin alhaalla kuin nyt. Vuosina 1980 2012 materiaalimenot ovat olleet keskimäärin noin 32 prosenttia puolustusvoimien menoista. Budjettileikkausten myötä materiaalirahoitus on nyt vain noin 20 prosenttia puolustusbudjetista.

Bruttokansantuotteeseen suhteutettuna esimerkiksi 90-luvulla materiaalihankintoihin käytettiin 0,57 prosenttia ja 2000-luvullakin vielä 0,36 prosenttia bruttokansantuotteesta.

Vuonna 2015 vastaava luku on 0,25. On sanomattakin selvää, ettei rahoitus ole riittävä.”

Yhteinen tahto kadoksissa

Kansantalous kärsii **Keskisuomalaisen** mielestä yhteisen tahdon puutteesta. *”Alexander Stubbin (kok.) ja Antti Rinteen (sd.) hallitusta on moitittu saamattomaksi talousongelmien ratkomisessa. Kritiikki on perusteltua ja sen voi laajentaa koskemaan myös edellisiä hallituksia. Mutta asialla on myös toinen puoli. Talousongelmien ratkaisemiseen ei ole yksiselitteisiä lääkkeitä.*

Esimerkiksi yhteisöveron alennuksen vaikutuksista on erilaisia mielipiteitä. Valtiovarainministeri Rinne sanoi (Ksml 9.11.), että yhteisöveron alennuksen myönteisistä vaikutuksista ei ole näyttöä. Toisaalta vaikkapa Äänekosken uuden biotehtaan investointihanketta on perusteltu myös tällä veronalennuksella.”

”Talouspolitiikan toimista on usein ristikkäisiä näkemyksiä. Juuri nyt yhteiskunnassamme ei ole yleisesti hyväksyttyä näkemystä siitä, kuinka talous pitäisi laittaa kuntoon. Lähes kaikki ihmiset vaativat ”oikeudenmukaisia leikkauksia”. Oikeudenmukaisia ovat ne leikkaukset, jotka eivät koske asianosaista itseään.”

Varjobudjetti antaa viitteitä

Ilkan mukaan varjobudjeteista voi lukea viitteitä tulevan hallituksen linjauksista *”Vaikka budjetit jäävät lopullisessa äänestyksessä suurella todennäköisyydellä toteutumatta, varjobudjetin laatijoilta voidaan vaatia lupaustensa täyttämistä heti vaalien jälkeen.*

Varjobudjetit tarjoavat eduskunnan keskusteluun kuitenkin konkreettisia vaihtoehtoja. Esitykset putoavat otolliseen maaperään erityisesti siellä, missä joudutaan ensi vuonna kiristämään vyötä.

Keskustan, perussuomalaisten ja vasemmiston varjobudjettien linjaukset ovat sovitettavissa yhteen pienellä viilauksella. Siitä päätellen nämä puolueet löytävät ponnisteluitta yhteiset tavoitteet ja mahtuisivat vaivatta samaan hallitukseen.”